

בנאות דשא

פרשת במדבר תשפ"ג | שנה ג | גליון קמז

דולה ומשקה מתורת רבוה"ק מפרשיסהא קאצק וגור זי"ע במשנת רבינו ראש הישיבה שליט"א

אמרות רבותינו

העצה שהכנעה לא יביאו לעצבות

התחדשות כבריה חדשה בתשובה והתעלות

ידבר ה' אל משה במדבר סיני באוהל מועד באחד לחודש השני (א. א.). התורה ניתנה בסיני, למען ילמד אדם להיות תמיד מוכנע גדול ונבזה בעיניו, כדרך שעשה הש"י במאס בהרים הגבוהים ובחר בהר סיני הנמוך מכולם (מגילה טז.), וזהו 'במדבר סיני'.

רק לזה צריך האדם שלא יתעצב מחמת גודל הכנעה יפול בעצבות, וזה הוא מניעה גדולה מעבודת הבורא יתברך, לכן הזהירה תורה עליו שיראה להיות תמיד בשמחה, כי אין השכינה שורה מתוך עצבות (עי' שבת לז.), וזהו 'באהל מועד' - פירוש שיכנס עצמו לאהלו של 'מועד' הוא לשון שמחה, כי מועד היא לשון יום טוב. 'באחד לחודש השני', פירוש ואם יאמר האדם, ואיך אוכל לשמוח כיון שהרבתי לפסוע, ולזה אמרה תורה אעפ"כ יראה לעשות תשובה בשמחה, ויתחזק עצמו לאמר הרי אני כאלו נולדתי היום הזה ולא אשוב עוד לכסלה, וזה נקרא חידוש - שנתחדש כבריה חדשה, וזהו 'באחד לחודש השני' - כי האדם הזה הוא נתחדש ב' פעמים, האחד ביום שנולד, והשני ביום שעושה התשובה ונתכפר לו.

(נועם אלימלך ד"ה או יאמר (הראשון))

***

ויתילדו על משפחתם לבית אבותם (י. י.). י"ל שכאשר הרים השי"ת את ראשם, נתעלו למדרגה עליונה, וכמו גר שנתגייר כקטן שנולד, וכמו שאומרים משם היהודי מפרשיסחא ז"ל שנתעלה בכל יום כמו מאינו יהודי להיות יהודי.

(שפת אמת תרל"ט)

עשיית מצות השי"ת בשמחה אף בדבר שנראה כריחוק

ועשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו (א. טד.). במדרש (במדבר א. יב.) משבח את המצוה שעשו בני ישראל בעת שהתרחקו וחלקו מקום לקיים. הענין הוא, שכל המצוות הן לקרב את האדם להשי"ת ולהתדבק בו, מה שאין כן במצוה זו שהרחיקו את ישראל וקירבו את הקוים. והנה מצד הטבע לא היה לישראל לעשות מצוה הזאת בשמחה כמו שאר המצוות, אך באמת עשו ישראל מצוה זאת בשמחה, כמו אם היה השי"ת מצוה לקרבם, כיון שבאמת אם זהו רצון הבורא, אם כן מאי איפכת לנו מה הוא רצון השי"ת, אם לרחק אותי אם לקרב, הלוא אם כך ואם כך אני עושה רצון הבורא. ובאמת כן עשו בני ישראל. וזהו עבודה גדולה, שהאדם מסלק עצמו ורוצה לעשות רק רצון הבורא, ולכן משבח המדרש מצוה הזאת.

[האבני נזר זי"ע נאות הדשא ח"ב עמ' שלט. - ובשפת אמת תרל"א (סוד"ה במדרש) דמה שבנ"י ריחוק עצמן היה סיוע אל הלויים, ועי"ע תרמ"ז ד"ה בפסוק. ונראה דבא לפרש דלכאורה ליכא כאן עשיית דבנ"י, וכן הכפילות תרמו על שמחה].

קיום הקדושה בידיעת דרגתו

ולא יבואו לראות כבלע ע"ה (ה. ה.). התורה מזהירה אפילו בני קהת שהיו בקדושה יתירה, לבל יעלו מעבר לדרגתם אשר בו הם עומדים, אלא עליהם לדעת איפה הם עומדים באמת. וזהו יולא יבואו לראות כבלע את הקדוש היינו למעלה ממדרגתם, כי אם לא יזהרו בכך 'ומתו' - מלשון נפילה, דהיינו שעוד ירדו ויפלו מהדרגה שבה הם עומדים.

וזה מה שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים כד. א.) 'מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו' - מי יכול לעלות במדרגות ולהישאר לעמוד בדרגתו ולא ליפול, דייקא מי אשר לא נשא לשוא נפש (ש. א.), היינו שלא נשאו לבו 'לשוא', שלא יטעה את עצמו עצמו שנמצא במקום גבוה ומרומם, ועי"ז לא הלך במדרגה שעדיין לא עמד בה, ולכן לא יפול אלא יקום במקום קדשו.

וזהו ההכנה לקבלת התורה, שנצטוו בני ישראל 'אל יהרסו לעלות' (תרו יט. כד.), כי בעבודת השם יש מדרגות שונות, ועל האדם להיזהר לבל להונות את עצמו, שלא יהלך בגדולות מה שאין שייכות לו, כי בקל יכול האדם לטעות עצמו שהוא עולה - ועי"ז יהיה לו ירידה, אלא שכל אחד יכיר את מקומו ולא יהרסו לעלות במדרגות שאינם שייכים לו.

(עי"פ בית ישראל תשי"ג תשי"ד ותישי"ט. ועי' חתם סופר ע"ה עמ' יג ד"ה א"ל (הובא בבאנו"ד תשפ"ב עמ' ד) וד"ה וזאת, ובדרשות לשבועות תקפ"ח)

'אי לאו האי יומא'

בחינת 'יוסף' כהכנה לקבלת התורה

בפרשתנו כתובה פרשת הדגלים, אבל 'אזמרה לאלקי בעודי', עוד מעולה והתורה מפרטת את ארבעת הדגלים ומשבת מכך הינו זמר ושיר היוצא ושמות השבטים שהיו שייכים לכל דגל וממה שהאדם מסיף 'בעודי', מלשון 'עוד', שמקדש עצמו עוד ועוד בעשיית גדר וסייג אף בדברים המתרים, שממעשיו ראונו ומחנה דן, כאשר באה התורה אליו עולה זמר מעולה ומשובח לבורא ב"ה.

וזהו גם עבודת ההכנה לקראת יום קבלת התורה, פרישה והגבלה, להוסיף ולהתקדש בתוספת מרובה על העיקר, ונשארה עבודה זו ירושה בידינו מדור מקבלי התורה. חכמי הגמרא (שבת פ"ג) מספרים לנו על הימים שלפני קבלת התורה 'בארבעה עבוד פרישה'. השפתי צדיק (שבועות א' ט) מדקדק בלשון הגמרא, שיותר נכון היה לומר בארבעה 'פרשו', ומדוע נאמר לשון זה 'עבוד' פרישה. ולדברינו נאמר, שמלבד מה שפרשו בני אותו הדור כהכנה לקבלת התורה, הם גם 'עבוד פרישה' לדורות עולם, שהחידו בו - כל הדורות כולם, צאצאיהם של דור מקבלי התורה - עבודה נשגבה זו של פרישה והגבלה, תוספת קדושה וטהרה, השתוקקות להתעלות ולהתרומם, כהכנה לקבלת התורה בכל יום ויום, ובייחוד בימים אלו לקראת חג השבועות, יום מתן תורתנו.

בזה נוסף ונפרש דברי של האמורא רב יוסף שהתבטא 'אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא' (פסחים סח.), לולא יום זה של קבלת התורה, כמה יוסף היו נמצאים בשוק. כוונתו של רב יוסף היתה על המותו הפנימי של השם יוסף המסמל, כאמור, את ההשתוקקות להוסיף עוד ועוד, ועל כך אמר רב יוסף כי לולא קבלת התורה לא היתה שום יתרון בתכונה זו. וכי למה היה האדם משתוקק, להוסיף בקנינים חומריים וברכוש עולם הזה? בענייני השוק? רק אחרי שקבלו את התורה, מעתה יש משמעות לתכונה של יוסף, להוסיף עוד גברי קדושה, סייגים לטהרה, ולהשתוקק לעלות למעלות רמות ונשגבות בעבודת ה'.

ואכן, רב יוסף נאה דורש היה אך גם נאה ומקיים, וכפי שמוכח בתשובות הגאונים, שלאחר פטירתו של רב, קיבל רב יוסף של עצמו מידת רבו שלא להסתכל חוץ מארבע אמותיו, וקיים הנגהה זו עד כדי מסירות נפש ממש, כאשר סימא את עיניו בכדי שיוכל לעמוד בקבלתו. לדרגה זו זכה רק בזכות 'האי יומא', יום קבלת התורה.

מסיבה זו לא נאמר בבני יוסף 'הוחנונים עליו, שיש במשמעות לשון זה הסתפקות במוטע וחנייה במקום אחד עם רגליים יציבות בקרקע. אבל עבודת אפרים ומנשה היתה בדרכס של יוסף אביהם, עם השתוקקות תמידית להוסיף משלהם עוד ועוד, להתרומם ולהתקדש בקדושה של מעלה, ולכן נאמר 'ועליו מטה מנשה' מלשון עלייה מעלה מעלה.

על יסוד רעיון זה פירשנו מכבר דברי הפסוק (תהלים קמו. ב) 'אהללה ה' בחיי אזמרה לאלקי בעודי', המתפרש בפשטות על תהילה וזמרה הנאמרים בפה. על דרך העבודה נאמר, שאיש יהודי הבוחר בטוב וחי את חייו על פי התורה ומקיים את רצון הבורא, חיים אלה בצמצומם הינם שירה וזמרה לקל חי, ונעלים הרבה יותר מאשר שירה בפה, ועולים אף על שירת המלאכים העושים את רצון בוראם ללא בחירה וחפץ. זהו שאמר הכתוב 'אהללה ה' - הגני משורר לבוראי 'בחיי' בעצם חיי כאיש יהודי העושה נחת רוח ליוצרו.

(מתוך סיג פ"י במדבר תשפ"א מאמר ב - עב"ד עמ' קלא-קלג)

ברכת מזל טוב לידידנו המסור בלו"ג
להפצת תורת רבינו שליט"א מידי שבת בשבתו
הרה"ח ר' ישראל מנדלסון שליט"א
לרגל הולדת בנו שחי'
זכה לגדלו לתורה לחופה ולמשפט
מאחלים ברוגשי הכרת הטוב
ארגון תאיר ארץ - אר"ב

לזכות ידידנו
הרה"ח ר' נחום צבי שרמן שליט"א
זכות הרבים תעמוד לו
להתברך בכל מילי דמיטב

ברכת מזל טוב לידידנו המסור בלו"ג
להפצת תורת רבינו שליט"א מידי שבת בשבתו
הרה"ח ר' ישראל מנדלסון שליט"א
לרגל הולדת בנו שחי'
זכה לגדלו לתורה לחופה ולמשפט
מאחלים ברוגשי הכרת הטוב
ארגון תאיר ארץ - אר"ב

כנישתא הדא בתיובתא

מה שנאה במבט העולם - מאוס בבית מדרשו של רשב"י

הכיסים שלנו עם הכסף שאומרים עליו פע, אבל אמירתו של הרבי מקאצק זי"ע היתה אמירה! והשפיעה על התלמיד.

זו היתה צעקתו של רבי שמעון על רבי יהודה, **איך יתכן לומר כמה נאים מעשיהם, הרי ריח רע עולה ממעשיהם של רומי**, שכל מעשיהם מלאים עם מחשבה עצמית ורצון להנות מעולם הזה, וגם מפני אימת המלכות אי אפשר לקרוא למעשיהם 'נאים', אפילו בשקר של עולם הזה השקרי אי אפשר לומר שמעשיהם של אלו נאים, שהרי כל מעשיהם מלאים אינטרסים וחשבונות גשמיים, אפילו בגשמיות של עולם הזה - **אפשר לומר נאה רק על מי שנותן מעצמו לשני ומוותר עבור הזולת**.

הרבי שמעון בר יוחאי היתה לו הסתכלות אחרת על האי עילמי, ולא היה מסוגל לומר כמה נאים, רבי שמעון לשיטתו של בית מדרשו ותלמידיו. אכן ישנם גשרים בעולם הזה - אבל לא גשר ליטול בו מכס ולהרויח בו הון ועושר, אלא כל העולם הזה הוא גשר צר להגיע דרכו לעולם הבא כראוי. וכן 'שווקים', יש שווקים אחרים בעולם הזה, וכבשקת דוד המלך ע"ה (תהלים קטו, ט) 'אתהלך לפני ה' בארצות החיים', ואמרו חז"ל (יומא עא.) 'ארצות החיים' זה 'מקום שווקים', שווקים היינו המקום שרבו בו הנסיונות, ובדרונו אנו אין צורך ללכת לשוק, אלא השוק נמצא בכל מקום, וכל העולם הזה הוא שוק גדול, ודייקאי 'מקום שווקים' הוא 'ארצות החיים', **כי בשוק דייקאי עלמא ניתן לאסוף מטמוניות שעל ידם זוכים לארצות החיים**, על כן במקום שווקים יכולים להשכיל מהי הנגי האמיתי - להתרומם מעולם הזה הגשמי.

(מתוך ליג בעומר תשפ"ג מאמר א)

לכות הרה"ח ר' קלמן הלר שליט"א והרה"ח ר' מנדל ורדיגר שליט"א

מילי דפרשתא

האם תלמיד מזכה רבו

ואלה תולדות אהרן ומשה (ג, א), ופירש רש"י מחז"ל (סנהדרין טו) 'ואינו מזכיר אלא בני אהרן, ונקראו תולדות משה, לפי שלמדן תורה, **מלמד שכל המלמד את בנו חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו**', וכתב החתם סופר (תורת משה) נ"ל בא לספר שבח נדב ואביהוא, ולכאורה מה תועלת בזה שמעלה עליו כאלו ילדו, והלא שכר המלמד תורה לאחרים רב מאד, אבל מה תועלת בזה שהוא כאלו ילדו.

וצ"ל לענין 'ברא מזכה אבא' (סנהדרין קד.), ומשום הכי לא נזכרו ונאמר על כל ישראל שיהיו ילדי משה, כי משה לא צריך לדידהו שיהיו ברא מזכה אבא, כי מי גדול משה רבינו ע"ה, **אך נדב ואביהוא היו גדולים משה ואהרן** (ויקרא יב, ב), היו תועלת למשה רבינו ע"ה במה שהיו תולדותיו שלו לענין ברא מזכה אבא. עכ"ד.

וכתב רבינו שליט"א: אולם ע"י בירושלמי (חגיגה טו) 'ישמעין לך, ופירש בקרבן העדה: ברא מזכה אבא תנינן, **תלמיד מזכה רב לא תנינן**. אך אולי זו גופא תשובתו שם 'מצילין ע"י תורתו', היינו זכות **תלמידיו**, אך מהגהות יעב"ץ (חגיגה טו. תודה שוב) שהקשה על תירוץ הירושלמי הנ"ל, למה דואג ואינך לא ניצלו גם כן ע"י תורתן, ואם הכוונה לתלמידים, הלא יתכן לומר שלא היה להם תלמידים הגונים, אלא ודאי שהבין, **דקאי על התורה כפשוטה** [ובאמת קושייתו על דואג יש לתרץ, על פי מה שאמרו בסנהדרין (קו): שמלאך שיכח תורתן].

ומה שמבואר בגמרא (יומא פז.) 'שלא יהא הוא בגהנום ותלמידו בגן עדן', יש לפרש, **שעל כן משתדלן שלא יחטא, אבל אם יחטא לא יועילו זכויותיהם להוציאו**, וע"י מהרש"א (חגיגה טו: בחא"ג ד"ה לא מידן).

ואף שמשה ערוכה בסופה דאבות 'משה זכה וזיכה את הרבים, לפיכך זכות הרבים תלוי בו', משמע **שהועילה לו זכותם של אחרים**, צ"ל זכות הרבים נפישא טובא, משא"כ זכות דמלמד כאילו ילדו הוא זכות פרטית של כל אחד ואחד, אף שלמעשה הוא הרבה יחידים, או 'תלוי בו' אינו ממש במדרגת ברא מזכה אבא.

(מפס"ס עמ' ר-רא)

מילי דאורייתא

את ההזאות גופא, אלא את השיריים מהם שנשארו לאחר שהזהו, וכי בשביל שאנו מניין את ההזאות יחשב הם הנשארו לדבר שבמנין (וע"י פסקי תשובה ח"א סי' קיז בהערות) [ובילדותי הראה לי כ"ק אה"ל שבספר **תאמי צביה** (עמ' 88) כתב שהציע קושיא זו לרבי בעריל ז"ל שויב' מומ"צ בעיר טאמסאווא, שסיפר לו שהוא בעצמו דיבר עם האיש שאמר חידוש זה לבעל השואל ומשיב, וכאשר שמע קושיא הנ"ל מהשואל ומשיב הלך לאכסנייתו ועיניו בדבר, וראה שטעה בתמיהתו, וחזר לבעל השואל ומשיב, והודה לדבריו וחזר בו, אך אמר שאינו יודע אם יוכל לתקן זאת כיון שכבר כתב זאת בין הכתבים שלהן].

***

ובעיקר קושית התוס', בפשטות נראה דכוונת קושייתם הוא **מדין ביטול ברוב**, דנימא שנהפך המנוי עצמו להיות מחויב במעשר, וכן הנין **הקובץ שיעורים** (קובץ שמעיות חולין אות מג וקוני' דברי סופרים י"א אות כו ואת כח). אך **באחינועז** (ח"ב סי' יב קק"א וקק"ב) **וחזון איש** (בכורות סי' כו קס"ד ומעשרות סי' ז קס"ו) תמהו **דאיך יתכן שע"י ביטול יתוסף עליו חיובים שלא היו עליו קודם לכן**, דדין ביטול לא מצינו אלא בהסרת איסורים ממנו אבל לא שיהפך מפורט לחיוב. ומחמת כן פירש קושית התוס', מדוע לא נימא **כל דפריש מרובא פריש**, ונתלה דכשהפריש מהם עשרה מרובא המחויבות הם. והנה התוס' כתבו לדון דהוי דבר שבמנין ולא ביטול, ואם קושיתם מדין כל דפריש, **מאי שייך כאן הא דדבר שבמנין - דהוי חסרון ביטול ברוב ולא דין דכל דפריש**, וצ"ל דאילו דבר שבמנין לא ביטול מדאורייתא, א"כ נידון האיסור כקבוע, וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי ואין תולין אחר רוב.

ובריטבי"א תירץ קושית התוס', דכיון דכתיב עשירי ודרשנין מנייה עשירי ודאי ולא עשירי ספק, לכן לא מהני לומר דהוה עשירי ודאי. ואם קושית התוס' היא מטעם ביטול ברוב, אין מובן תירוצו, דהא כיון דדינא דביטול הוא דנתהפך האיסור להיות היתר לדעת **הרא"ש** (עי' ייד סי' קי

דבר שבמנין לא ביטול ובדין עשירי ודאי מתוך רוב

שא את ראש כל עדת ישראל (ב, א). ברש"י דע מנין כל שבט ושבט. ונדע דברי **החידושי הרי"מ ז"ע** שהתועלת מהמנין הוא שחשיבות בני ישראל תהא לו עמידה תמידית ולא תיבטל ברוב אומות העולם, ועל ידי המנין נעשה חשיבות אינו מתבטל, וכדיק"ל דבר שבמנין אפילו באלף לא ביטול (כיצה ג). ואמנם הא דדבר שבמנין לא ביטול היא דינא דרבנן, אבל כל זה דוקא במנין שאנשים מונים, אבל **היכא שהתורה ציוותה למנות, יש לזה חשיבות יתירה, ואין מן התורה לא ביטול**.

וביטול זה, תירץ **החידושי הרי"מ** קושית התוס' (ב"מ ו: ד"ה קפ"ג) בהא דאמינן שאם קפץ אחד מן המנין שעברה למעשר בהמה לתוך שאר הבהמות שעדיין לא עברו, כולם פטורין ממעשר בהמה, מכיון שיש בהם אחד שכבר נפטר מחיוב מעשר בהמה, והקשו התוס' אמאי לא אמרינן דהאחד מתבטל ברוב, ויהא חיוב מעשר, וכתבו דאין לומר משום דהבהמה שנתערבה הוי דבר שבמנין ולא ביטול, שהרי דין זה דדבר שבמנין לא ביטול אינו אלא מדרבנן [ולא מסתברא שרבנן יאמרו דינא כה"ג לפטור כל העדר מחיוב מעשר]. וליסוד הנ"ל שכאשר התורה ציוותה למנות אף מן התורה לא ביטול, יובן שפיר, כי במעשר בהמה התורה בעצמה ציוותה למנות כל אחד לבדו ולעשר את העשירי, הרי שהתורה בעצמה עשאה לדבר שבמנין, ומימלא לא ביטול אף מן התורה.

ובשו"ת שואל ומשיב (כרך ד ח"ב סי' קלא) הקשה ע"י החידושי הרי"מ, ממה שדנו בגמרא (מנחות כב.) על עיריה דם הפר לתוך דם השעיר של יום הכיפורים, דלכאורה ליבטיל זה בזה, ע"י (בתוס' יומא יז: ד"ה עיריה), והרי שם הוי דבר שבמנין מן התורה - שצריכים למנות את ההזאות, ואם כן אפילו מן התורה לא ביטול. וקושיא זו תמוהה מאוד, שהרי המצוה הוא למנות את ההזאות, ולא את הדם, ואין מערבים

סי' א), א"כ האוה עשירי ודאי, ואין כאן פטור כלל. וצ"ל [וכן משמע קצת **בחזון איש** (שם)], דכיון דכל הדין דביטול הוי **דין תורה, ואין זה מציאות**, א"כ עדיין הוה עשירי ספק, ובעינין ודאי מדעת בני אדם, ולא ודאי בדעת התורה.

ובקובץ שיעורים (שם) ביאר דכיון דדין כל דפריש מרובא פריש ודין ביטול ברוב תרומותיהו מקרא דיאחרי רבים להטות' נפקי, וכיון שדין כל דפריש ליתא במעשר שהרי צריך עשירי וודאי ולא עשירי ספק, **נמצא שקראי ד'אחרי רבים להטות' לא נאמר במעשר**, ומהאי טעמא גם דין ביטול ברוב ליתא במעשר. אך יש להעיר, דמלשון **תוס' הרא"ש** מבואר להדיא דאף דין ביטול ברוב לבד לא שייך במעשר משום עשירי ודאי ולא עשירי ספק, וגם גוף הסברא צ"ב, וכי משיב דכתיב עשירי ודאי ולא עשירי ספק חשיב כאילו קרא דיאחרי רבים להטות' לא נאמר במעשר כלל, והוי י"ל דלעולם נאמר פסוק זה גם במעשר, אלא שלמרות דאולינן בתר רובא עדיין לא הוי מעשר מצד גיה"כ דעשירי ודאי ולא עשירי ספק, אבל דין ביטול ברוב נאמר שפיר אף במעשר, וצ"ב.

ובחידושי רבינו מאיר שמחה (חולין צו:) נקט להיפך, דרק אם אתינן מצד ביטול ברוב חשיב עשירי ספק, משום דסו"ס **מעורב בתוכה איסור**, אבל אם אתינן עלה מצד דין כל דפריש מרובא פריש, כיון דמה שנפרש תולין שהוא מהרוב שהוא היתר, חשיב עשירי ודאי, עיי"ש. ולדבריו יש ליישב קושית **האחרונים** (הגרע"ע שו"ת תנינא סי' קח, תמדת שלמה בסוגיין, מנחת חינוך פ"ה ס"ט) דלדברי הריטב"א דלא אולינן במעשר בתר רוב האיך מצינו לעשר מעשר בהמה, והרי ישנו מיעוט טריפות, וטריפה לאו בר עשירי הוה וכדילפינן משל אשר יעבור תחת השבט פרט לטריפה שאינה עוברת (חולין קלו). אמנם לדברי רבינו מאיר שמחה דרק ביטול ברוב חשיב עשירי ספק, אבל דין רוב חשיב עשירי, ודאי לק"מ.

(מתוך שיעור בסוגיא דתקפ"ה כהן-ביטול ברוב, חזקת תש"ז ותש"א בישפ"א - ע"פ הבנת הכותב)

נדבת ידידנו

הרבני הגניז הנכבד

הרה"ח ר' **אברהם פינחס ברקוביץ שליט"א** זכות הרבים תעמוד לו להתברך בכל מילי דמיטב

נדבת ידידנו

הרה"ח ר' **צבי יצחק שליט"א**

דלגל אצוסי' בתו שתח"י ע"ב החתן המפולג **פינחס מנחם מנדלסון** הי"ו בן ידידנו הרה"ח ר' **ישראל מנדלסון שליט"א** זכו לבנות בית נאמן בישראל ולראות דורות ישרים ומבורכים

נדבת ידידנו

הרה"ח ר' **חיים צבי גארפניקל שליט"א**

זכות הרבים תעמוד לו להתברך בכל מילי דמיטב

אמרי דשא

לזכות הרה"ח ר' יוסף שטרייכר שליט"א

מינוי של אדם לשרת לפני ה' הוא דייקא בנסיון שקשה לו ביותר

ואתה הפקד את הלוים (א, ג). כתב בבעל הטורים 'הפקד שנים במסורה, 'הפקד את הלוים', ואידך 'הפקד עליו רשע' (תהלים קט, ו), וזה הוא שאמרו 'אין אדם נעשה שוטר מלמטה אלא אם כן נעשה רשע מלמעלה', וזהו הפקד את הלוים שנעשו שוטרים, הפקד עליו רשע. דהיינו שכל מינוי שנתמנה אדם למטה, נעשה רשע מלמעלה. והדברים תמוהים, שהי איהי במינוי לעבודת הקודש של הלוים לעמוד ולשרת לפני ה', ולא להיותם שוטרים להכות באגרוף רשע, ואיך שייך לומר על זה שהיא פקודת רשע, אמתמה. וכבר נשתברו הרבה קולמוסים לפרש הכוונה.

וי"ל דשוטר הכוונה כמ"ש בספ"ה"ק על הפסוק 'שופטים ושוטרים תתן לך', שהאדם עצמו צריך להיות שוטר על עצמו כנגד יצרו, וידוע מרבוה"ק זי"ע שבדבר שהיצר הרע מנסה להכשילו ביותר כפי שהוא עיקר עבודתו בעולם שמוטל עליו לתקן, ובוהו הוא צריך להיות שוטר על עצמו. וזהו הכוונה 'שנעשה רשע מלמעלה' - שזהו עיקר מה שחסר לו עדיין ועליו להשלימו בנפשו, אם משום שהרשע בזה בגלגול קודם, ואם מסיבות אחרות בשרש נשמתו, וזהו 'הפקד עליו רשע ושטן יעמוד על ימינו', שהשטן עומד על ימינו דייקא, דמה שמשטין אותו להכשילו ולקלקל אותו בזה, הוא מכיון שבוהו גופא תפקיד האדם להיות שוטר.

וכן היה גם כן בפקודת הלוים, שהוטל עליהם העבודה שהיא הכי קשה ומגוננת לטבעם ותכונתם, כי הטבע של בן לוי הוא להתקרב לקב"ה, מלשון 'לילו עליך', א שייכות מיטין רבונו של עולם, ומינוי אותם דווקא לתפקיד המפוק מוטבע, לשמור את משמרת המשכן שלא יתקרבו, ולא יבואו לראות כבלע את הקודש, ואכן מצינו שהארוך היה מכלה בהם מחמת שלפעמים מרוב תשוקה הם היו מתקרבים יותר, כי זה היה הנסיון של בני לוי.

וכך היה הסדר בעולם הזה, שעל כל אחד לתקן דווקא מה שקשה, מה שהיצר הרע מנסה להכשילו, ובוהו יתחזק אדם ויאזור כנבר חלציה, ולא יבא ברוח כשרואה שהיצר מתגבר עליו תמיד להכשילו, כשיכיר וידע שבוהו דייקא עיקר מינוי ותפקידו בעולם, ובקבלתו עליו עבודה זו, הרי הוא ככהן וכלוי הגולה לשרת לפני ה'.

(ס"ג במדבר תש"פ מאמר ב - עב"ד עמ' קכד)

השפלות הוא הגדלות

דגל מחנה אפרים וגו', ועליו מטה מנשה וגו' (ב, יח-כ). ועמדו המפרשים למה כתיב 'ועליו', בשונה משאר דגלים דכתיב בהם 'והחונים עליו', וי"ל כי יעקב אבינו הקדים את אפרים למנשה בדגלים (כמ"ש רש"י ויהי מה, ט), על אף שמשנה הוא הברכר, והדבר אומר דרש"י הרי מעשה זה היה אחר שמיכ"ת יוסף שמשנו למדו חז"ל (שבת י'): 'אל ישנה אדם בנו בין הבנים', ואיך לא חש יעקב אבינו לזה. אלא יעקב אבינו היה יודע שמשנה שפל בעיני עצמו ויעקב זאת באהבה ובלי טרוניא ותרעומת. ומה שהחזיק מנשה את עצמו יותר קטן מאפרים הקטן, זה עצמו נחשב לו מדריגה ומעלה [וכמ"ש בוה"ק (ח"א קכב): מאן דאיהו זעיר איהו רב], ולכן כתיב 'ועליו מטה מנשה, להורות שע"י שפלותו לפני אפרים אחיו הצעיר ממנו יש לו מעלה עליו.

(ס"ג במדבר תש"פ מאמר ב - עב"ד עמ' קלא)

הבחירה ביד האדם איך להתמודד עם הקשיים

וְשָׂמוּ אוֹתָם אִישׁ אִישׁ עַל עֲבוֹדָתוֹ וְאֵל מִשְׁאוֹ (ד, יט), ויש לדקדק למה שינה הפסוק בלשונו וכתב על עבודתו ואל משאו, והול"ל לשון שוה - או על עבודתו ועל משאו או אל עבודתו ואל משאו.

וי"ל ש'משאו' רומז למשא וההתמודדות, שמכבשא דרחמנא נגור על כל אחד שעליו לעבור בדרכו בינוה התלאות - 'העוה"ז, והתורה מלמדת אותנו שמאורעות חיינו הכוללים את תכונות נפשו וכל הקשיים והקורות אותו ואת משפחתו בין ברוחניות ובין בגשמיות, על ה' האדם לידעת שהם המסלול שנועד עבורו משמים לטובתו ולתיקונו, ואין לו לחפש איך להיפטר מזה, וזהו 'ואל משאו' - כדבר העומד למולו שאינו תלוי כלל בידו ובבחיירתו לשנותו. אכן מה שכן בידו ותלוי בבחיירתו ורצונו, הוא איך להתמודד עם קשייו, אם יכריעו אותו ויבטלוהו מעבודתו את ה', או שיתרומם ויתעלה מעל הקושי, ואדרבה, ישתמש בקושי להתעלות על ידו להשייח, וזהו 'על עבודתו, שכפי מה שהוא מתגבר על הקשיים והנסיגות אי הוא מתרומם ומתעלה על ידו, והמשא יכול להכביד על האדם, ויכול להתפרש גם מלשון התרוממות, וזה תלוי בעבודת האדם.

(ס"ג במדבר תש"פ מאמר ג)

מילי דאבות

כך היא דרכה של תורה

כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל, אם אתה עשה כן אשריך וטוב לך אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא (פרק ו' משנה ד).

הנה היה מקום לפרש דהדרך הרצוי לזכות לתורה, הוא דייקא על ידי צמצום כל עניני גשמיות - אכילה ושינה, ולחיות חיי צער. אמנם השפת אמת מפרש לא כן, וכמו שהובא באמרי קדשו (עמ"ס אבות טו) 'ועיקר הפירוש, שלא לדקדק במה שיש לו לאכול אם רב אם מעט אם טוב או לא, ואא"ו [החידושי הרי"מ] זצ"ל סיפר כי היהודי הקדוש זצ"ל כשהיה רעב היה אוכל כל מה שבידו, ולא הבחין מה שאכל, ואחר כך התייגע בעבודתו לרוב, עד שאכל שוב, כי היה עובד גדול כנודע'.

***

ומשמיה דהרה"ק הרבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע הובא (נפלאות חדשות ד ע"ב) שאמר משל על זה, לאחד שנסע לליפציג ונסע דרך הקרעטשמעס, לפעמים יש בו לאכול כל טוב, ולפעמים אין בהם רק פת במלח. וקרה לאחד שנסע לליפציג ועבר כל הקרעטשמעס, ולא היה בהם רק פת במלח ומים, וכי בשביל זה לא יסע לליפציג? כן, אפילו אין לו לאכול רק פת במלח וכו', בשביל זה לא יהא עמלו בתורה? וכן הלשון 'דרכה' של תורה, שזה העולם הוא כמו דרך לעבור לעולם העליון.

ורבינו שליט"א אמר (ז' תמוז תש"פ - עב"ד עמ' רכז) שהכוונה בדבה"ק יותר עמוק, שלא רק מכיון שכעת עוסק בתורה לא איכפת לו מצרכיו הגשמיים, אלא שהתורה מאירה את העינים לראות שכל הווייתנו ומציאותנו בהאי עלמא אינו אלא 'דרך' - עולם חולף שאינו אלא מעבר לבוא דרך שם לעולם הבא, וממילא אין כלל חשיבות לדברים הגשמיים.

***

יש לשקט בלשון המשנה 'פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה', דלכאורה אמרו 'תאכלי' 'תשתה' ו'תחיה' מיותר. ואמר רבינו הבית ישראל זי"ע ששמע מחסיד זקן שעוד נסע להרי"ב בונם זי"ע ואמר משמו זי"ע, 'פת במלח' - אפילו אם אין לך יותר מפת במלח, בכל זאת 'תאכלי' - גענעסען זאל ווערען [=אכילה כדבעי כמו מי שאוכל מעדנים], וכן 'מים במשורה' - אפילו אם אין לך רק 'מים במשורה', בכל זאת 'תשתה' - געטרינקען זאל ווערען. ואפילו אם כל כל חייך אינם אלא 'חיי צער', בכל זאת 'תחיה' - געלעבט זאל ווערען, כי אדם

ימי הספירה

איתא בספרים הק' שעבודת ימי הספירה היא לסגל את מ"ח הדברים שהתורה נקנית בהם, עד שביום המ"ט תהיה נשלמת ההכנה לקבלת התורה, וכמו שאומרים אחר ספירת העומר כדי לטהרו וכו'. במ"ח דברים אלו נכללים ענינים שונים בהכנת האדם עצמו לקבלת התורה, במיעוט דרך ארץ, במיעוט תענוג, עניני מידות ונועם הליכות, וחלקם הם עניני שמירת הפה וזיכוכו, במיעוט שיחה, במיעוט שחוק, והנה כל שבוע מימי ספירת העומר מכוון כנגד הספירה והמדה המיוחדת לו, והשבוע האחרון מכוון כנגד ספירת מלכות, וא"י בתיקוני זוהר (תקומה יז). מלכות פה קרינן לה, כי שמירת הפה הוא מענין מדת מלכות.

***

איתא בזוה"ק (ח"א ד): שהפה המחדש בתורה הקב"ה נושקו (וע"י בשפת אמת ליקוטים על תנבא"ר פ"ח), ועל כן צריך האדם להכין ולתקן את פיו קודם שבא לקבל את התורה, משל למי שנכנס לרבי נטילת שלום וידו מטונפת, איך נראה הוא בעיני עצמו, קל וחומר כשאיים לקבל את התורה וללומדה בפה שבכדי שתהיה נגיעה בתורה צריך לשמור את הפה בנקיות. א"י בשו"ע (א"ח ס"ו ד ס"י) יש נוהגין לרמוץ פיהם שמירת מפני הריחים שבתוך הפה, שצריך להזכיר את השם הגדול בקדושה ובטהרה (כ"י טו), והיינו קודם אמירת הברכות שהם תחילת התפילה, ורמז עמוק יש בזה, שקודם ברכת התורה צריך אדם להכין את עצמו ולנקות את הפה מהריחים הרוחניים, כי התורה אינה יכולה להמצא במקום מלוכלך, והרי זה כעין דאיתא בביאור דברי המשנה (אבות פ"ג) שנים שיושבים ואין ביניהם דברי תורה הרי זה מושב לצים, שאם אין עולה בידם ללמוד הרי זה משום שבאותו מקום היה מלפנים מושב לצים.

***

איתא בגמרא (שבת קיח) אמר רבי יוסי מימי לא אמרתי דבר וחזרתי לאחורי, שמעתי מכ"ק אא"ל [האמרי אמת זי"ע] כי בילדותי בביאור אמרתי זה, שאדם צריך לשמור את פיו בקדושה, ולהזהר לדבר רק דברים שלא יתבייש בהם, וזהו מימי לא אמרתי דבר וחזרתי לאחורי לראות אם שמעו את אשר אמרתי, שהרי למעלה ממך יש אוזן שומעת, ואיך יתבייש האדם מזולתו ולא יתבייש מהש"ת.

(רבינו הפני מנחם זי"ע אוצר דרשות ח"ג דרוש פ)

ברכת מזל טוב לאבינו היקר הרה"ח ר' יעקב זעליג לאנדא שליט"א ולבנו היקר הרה"ח ר' ג'זמיה שליט"א לרגל הולדת הבן שח"י יזכו אביו ואמו לגדול לתורה לחופה ולמעש"ט מאת, בני ישראל וחתיני ח"י לבקוביץ, א. ראדיץק ז"א מצטרף צוות המשרד

נדבת ידידיו הרה"ח ר' יהודה אריה ביאלוסטוצקי שליט"א ברוקלין בני יורק זכות הרבים תעמוד לו להתברך בכל מילי דמיטב

ברכת מזל טוב לידידנו המסור בלוי' לכלל ולפרט בנינו ואחוסמך הרה"ח ר' משה מילשטיין שליט"א לרגל הולדת בנו שח"י יזכה לגדול לתורה לחופה ולמעש"ט מאחזלים בהכרת הטוב ארגון ליבנו בתורתו - ארה"ב

מכאן ואילך יערב לכם

בס"ד

לחביבי בני,

חזק ואמץ בדרך חיים שהחלות ללכת בה, ובעז"ה יערב לך תורתך ותפלתך, ותעשה נחת רוח לאביך שבשמים יתברך שמו שחביבה אצלו השתדלות והתאמצות שלך, ותשא יָן בעיני אלקים ואדם.

דידך המתפלל בעדך

שאל

עלי מועד

דרך ארץ קדמה לתורה

החידושי הרי"מ ז"ע אמר שבשבת שלפני שבועות נקראת **שבת דרך ארץ** לפי שדרך ארץ קדמה לתורה, הכנה לקבלת התורה. כתיב (תהלים קיט. פס) 'לעולם ה' דברך נצב בשמים', בשמים ההשפעה קיימת תמיד, ובכל שנה יורדים אורות, רק **צריך רצון מצד המקבלים**, והרצון לקבל עול מלכות שמים זהו היסוד של מלכות שמים. כ"ק **אז"ל [האמרי אמת ז"ע]** אמר איתא (אבות פי"ב מ"ז) 'התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך', והרי כתיב (ברכה לג. ד) 'תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב', אלא שהכנה אינה ירושה, ההתקן עצמך, **צריך להכין את הגופים שיהיו יכולים לקבל**, שלשה שותפים באדם הקב"ה אביו ואמו, וצריך להתקין גם החלק בשר ודם, וזה אינו ירושה. וזה ההכנה בשבת דרך ארץ לקדש הגוף.

(פני מנחם תשנ"ד עמ' ה)

הקדמת פרשת יתרו לקבלת התורה. כענין אמרם ז"ל (תבא"ר פרק א) דרך ארץ קדמה לתורה, והוא ענין **עבודת האדם להש"י מתוך השכל והכרת האמת, שמכירין טובת הבורא ית' על כל בראויו וחסדיו המרובין**, ואחר כך זוכין לתורה שהיא עבודה עליונה - כפי רצון הש"י באמת. והמשל, הכל עובדין למלך, אבל העומדין לפניו, הם עובדין אותו על פי קיום שליחותו ורצונו. וזה ענין 'זאתם מלכותו לי ממלכת כהנני' (יתרו יט. י).

ואיתא (אבות פי"ג מ"ז) אם אין דרך ארץ אין תורה ואם אין תורה אין דרך ארץ. ופירשנו, כי **קודם החטא היה מוכן להיות תורה קדמה לדרך ארץ**, שהיו בני ישראל מיוחדים לקבל התורה כמו שהיא למעלה 'אש דת' (ברכה לג. ב), שהיה ניתקן כל העשיה לגמרי, כמ"ש (יתרו יט. ח) כל אשר דיבר ה' 'נעשה', פירוש שקיבלו בני ישראל על עצמם לתקן כל המעשים על פי ההנהגת מלכותו ית'. ובמ"א הארכנו בזה. סוף דברי, במעמד הר סיני היה ניתקן העשיה, וכמ"ש (פינחס כח. ו) 'העשויה' בהר סיני כו'. ורק אחר החטא בעגל ירדנו ממדרגה זו. וניתקן אחר כך בדרך ארץ קדמה לתורה, **שכיון שנשא"ר פסולת בעולם צריכין מקודם לתקן המעשה והגוף ע"י מדות והכנות כנ"ל**, ואח"כ זוכין לתורה.

ותבא דבי אליהו (פרק א) איתא בפסוק (בראשית ג. כד) ויגרש את האדם וישכן בו לשמור את דרך עץ החיים. מכאן שדרך ארץ קדמה לתורה, פרשנו גם כן כנ"ל, שאחר החטא של אדם הראשון היה רמז גם כן שיהיו צריכין להקדמת ד"א כנ"ל, ומעין זה היה בבני ישראל כנ"ל.

(שפת אמת פ"ר יתרו תרמ"א)

שבת קודם קבלת התורה

שבשבת שלפני שבועות צריכין להכין לקבלת התורה, כי השבת ניתן קודם התורה, שהיא הכנה לקבלת התורה. וכן כתיב וישבות העם ביום השביעי [וישבתו העם ביום השביעי] (בשלא טו. ל), ומשמ נסעו להר סיני, ויש אומרים שבשבת עצמו, ויש אומרים ביום ראשון אחר השבת (שבת פז. ורש"י שם ד"ב וקא מיפליג וד"ה אתחומין), אבל **ככה השבת באו אל הר סיני**, ויחזו שם כאיש אחד בלב אחד (יתרו יט. ב ורש"י שם) - זה מכה השבת שנעשין בני ישראל אשות אחד. והוא עצמו בחינת המדבר, שהתורה ניתנה בג' דברים באש במים במדבר (במ"ד א. ז), ומדבר הוא הביטול, לבטל הכל, להיות כמדבר רק לשמוע דבר ה'. **ויש בכל איש ישראל קצת מזה בכל שבת**, ששבת מכל המלאכות, לכן הוא הכנה אל התורה. וכן איתא בסדר המעלות (בהגש"פ) ונתן לנו את השבת וקרבנו לפני הר סיני. וכעין שכתבו חז"ל (ויק"ד כו. י) **צריך לעבור השבת על הילד קודם שנכנס לברית מילה, כמו כן בכלל, ניתן השבת קודם שנכנסו לברית התורה בהר סיני**.

(שפת אמת תרס"ד)

השמחה והתשובה בשבת הקדמה לקבלת התורה

שבת במרה נצטוו, כי מחמת עצבות אי אפשר לקבל את התורה, שהוא עולם התענוג, וזהו ויבאו מרתה (בשלא טו. ג) - היינו מרה שחורה, ולא יכלו לשתות מים ממרה - מחמת מרה לא יכלו לקבל התורה שנקרא מים, ולכן נצטוו במרה על שמירת שבת, ואז אינו חסר כלום כנ"ל, ויוכלו לקבל התורה.

(מאור עינים פ"ר מקץ)

אמרו במס' שבת (ק"ה): שומר שבת מחללו (שע"ה נו. ב) אל תקרי מחללו אלא מחול לו, שעיקר התשובה הוא על ידי שמירת השבת, **שאינו יכול לבוא לתשובה גמורה אלא על ידי שבת שהוא אותיות תשב**, שהוא המקרב ומשיב את האדם לבורא ב"ה, ואינו יוכל לבורא לידי תורה גם כן כי אם על ידי שמירת שבת, שלכן קודם נתינת התורה, שבת במרה נצטוו, בכדי שאחר זה יהיו יכולים להתקרב לו יתברך לקבל תורתו. וגם נודע שלכולי עמלא בשבת ניתנה תורה (שבת פ"ה), לכוונה זו, שעל ידי הוא עיקר קבלת התורה. וכן הוא תמיד. לעשות את השבת לדורותם (תשא לא. טו), שעל ידי השבת זוכה לתורה ותשובה תמיד, אמן נצח סלה ועד, ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

(מאור עינים פ"ר כי תבא)

תמיהות

אמאי לא חצצו בכוריים ליתן ממונם למצות הפדיון

מאת בכור בני ישראל לקח את הכסף חמשה וששים ושלוש מאות אלף בשקל הקודש (ג. ו). וברש"י 'כך סכום החשבון, חמשת שקלים לגלגלת, למאתים בכורות אלף שקל, לשבעים בכורות שלש מאות וחמשים שקל, לשלש בכורות חמשה עשר שקל. אמר, כיצד אעשה, בכור שאומר לו תן חמשת שקלים, יאמר לי אני מפדווי הלויים, מה עשה, הביא שנים ועשרים אלף פתקין וכתב עליהן 'בן לוי', ומאתים ושבעים ושלושה פתקין כתב עליהן 'חמשת שקלים', בללן ונתנן בקלפי, אמר להם בואו וטלו פתקיכם לפי הגורל (סנהדרין י. ת. תנחומא כא). והלשון בירושלמי (סנהדרין פ"א ה"ד) הוא שאמר משה 'אי זה מקבל עליו ליתן חמשה שקלים לגולגולת'.

ומעולם היה קשה לי, שהרי קי"ל ניחא ליה לאיניש למיעבד מצוה בממוניה [בגמרא (פסחים ד. ד) בשוכר בית ונמצא שאינו בדוק באתרא דיהבי זוזי למיבדק, ונחלקו אם צריך המשכיר להחזיר לו מה שהוציא, כי התנה בפירושו, אבל בעצם מוכן להוציא, והגם שיש סתירות בכלל זה, כבר טרחו ראשונים ואחרונים ליישב (ע"י שו"ע או"ח סי' יד סעיף ד וסי' תלו סעיף יג, וע"י שו"ת חמד מערכת הנון כלל י, וע"י ס' המפתח רזא דשבת ב"מ כ"ט):], ואיך יתכן שמתוך כ"ב אלף בכורים לא היו אפילו רע"ג - שזה בסה"כ כאחוז וחצי מכלל הבכורים, שהסכימו לקיים מצוה בממונם, עד כדי שיאמר מרע"ה 'אי זה מקבל עליו'. והרי בני ישראל היו נותנים ברוחב לב, כדאיתא בירושלמי (שקלים פ"א ה"א) על דור המדבר 'אין את יכול לעמוד על אופיה של אומה זו, נתבעין לעגל ונותנין נתבעין למשכן ונותנין, ולמה לא יסכימו לתת למצוה זו.

(רבינו שליט"א ס"ג במדבר תשי"פ מאמר א - עבד"ד עמי קיח-קיט)

להבין שמועות

הכח להיענות לקריאה 'מי לה' אלי'

הקרב את מטה לוי (ג. ו). ובמדרש (במ"ד א. יב) דטעם בחירת שבט לוי הוא משום שכאשר אמר מרע"ה 'מי לה' אלי' (ששא לב. כו), אזי 'ויאספו אליו כל בני לוי' (שם), מי שמתקרב להשי"ת השי"ת מקרבו, ולכן 'יהיו לי הלויים' (ג. יב), ע"ש הארבה באורך (ובמ"ד ד. טו).

אז"ל מו"ר [החידושי הרי"מ] זצלה"ה הגיד, כי וודאי הי' בבני ישראל כמה שלא חטאו בעגל, אך לא נבקל להיות מובטח ולומר לה' אני - כשאלת משרע"ה מי לה' כו', ובני לוי **היה להם חיזוק זה כו'**. ובאמת **כפי התחזקות אמנות האדם** כן נעשה עמו (תרל"א).

אז"ל מו"ר ז"ל הגיד, כי וודאי הי' גם בכל ישראל שלא חטאו, רק לקרב ולומר שהוא לה', זה לא הי' רק לשבט לוי כו'. כי באמת **בכל אדם יש נקודה אמיתית ורצון אמת להשי"ת**, ורק שנכסה ונסתר ברצונות אחרים, ועל זה כל היגיעה לבוא לאמיתות הרצון כנ"ל. וכ"כ מהר"ל כי כל האדם נברא להוציא שלימותו מכה אל הפועל, וזה יגיעתו ומצאתו, הוא למצוא החיות בעצמותו, ואין חסר לאדם **כלל ויש בכל איש ישראל קדושה לאין שיעור**, רק להסיר הקליפות הסובבין ומסכין האמת (תרל"ב).

אז"ל מו"ר ז"ל אמר, אף כי וודאי גם בבני"ה הי' הרבה שלא חטאו, רק שלא הי' להם הכח להתקרב אליו ית' כו'. ופי' הדברים, כי וודאי מה שמשותק מאוד להתקרב אליו ית' ע"י רוב הרצון בכל לבו, **נעשה נוגע בדבר** כל כך עד שאין שום חטא יכול לפרוד אותו, כמ"ש (ש"ש ה. ז) מים רבים לא יוכלו לכבות כו'. ולכן בני לוי, אף שהיו ג"כ חושבים עצמן בכלל החטא, רק ע"י **רוב התשוקה** קירבו עצמן ונתקרבו, כנ"ל (תרל"ד).

כבר כי בשם מו"ז, כי הגם שהי' בודאי כמה בבני"ה שלא חטאו, רק שלא הי' להם הכח ע"י החטא שנעשה בישראל להכניס עצמם בשם מי לה' אלי, עכ"ד. ובני לוי שהי' בהם **דביקות עצום**, שע"ז נקראו בני לוי, לא נתרשל ידם על ידי החטא. וכענין שכת' (משלי י. ב) על כל פשעים תכסה אהבה, זה הוא בהאדם עצמו ג"כ, **כפי הארבה ותשוקה שבו להשי"ת, אינו מתפעל ע"י קצת שפלות שבו**, והאהבה מכסה החסרונות, וזה סימן שהוא בכלל מי לה' כו' (תרמ"ג).

***

הנה הובא לעיל דברי השפת אמת שמביא ארבע פעמים דבריו הנפלאים של החידושי הרי"מ ז"ע המגלה עומק הענין מה שבני לוי התקרבו, והשפ"א מוסיף להסעים הדברים, שתלוי בהתחזקות באמונה. לגלות האמת, להיות נוגע בדבר, שמרוב דבקות ואהבת ה' לא להתפעל מהשפלות. וצריך לימוד ועיון לעמוד על עומק הבנת הדברים, מה שגילה השפת אמת בכל שנה ושנה, מהו העצה והדרך להגיע לידי חיזוק להתקרב לה'.

ועוד יש להתבונן, הרי החידושי הרי"מ ז"ע הקשה דלא יתכן שלא היו בתוך בני ישראל כאלו שהי' בדרגת בני לוי [ובשפ"א כתב במק"א (תרל"א ד"ה במדרש) 'בוודאי הי' בתוך בני ישראל אנשים גדולים במעשיהם מקטנים שבלויים'], ועל זה הסביר שלבני לוי היה החיזוק וכו', וכל ההסברים כנ"ל מהשפ"א איך היה להם החיזוק, אך אכתי אינו מבואר איך יתיישב הא גופא, אמאי לא היה לגדול שבישראל מעלות אלו.

ותו והיא והעיקר, אם הכוונה כפי הנראה לפום ריהטא דכל מעלות אלו הם שייכים רק לבני לוי, ולא אמרינן ביה יולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' וכו' והיה ה' חלקו ונחלתו' (רמב"ם סוף הל' שמי"ח), אם כן מה ה'ובכן' לנו מכל המטעמים האלו, ובוודאי הדברים נוגעים לכל אחד, וצריך להבין במה, והרי אם אומרים בדבור המדבר שאין לנו השגה בגדלותם לא היה אחד מתוך כל כלל ישראל שהיה לו מעלה זו לומר לה' אני, איך אנו בדורות תהא לנו גינתה במעשיהם שהם עצמם לא הגיעו אליהם. בוודאי דברי החידושי הרי"מ והשפת אמת באו ללמדנו דרכי העבודה למעשה, רק שצריך להתייגע ולעמול שיתגלה לעינינו ונראה הנפלאות.

(משלחן המערכת)